

Ajutorul public judiciar, Asistența juridică și reprezentarea

Informare privind ajutorul public judiciar

Ajutorul public judiciar este reglementat de Ordonanța de urgență nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, ce are ca scop asigurarea dreptului la un proces echitabil și garantarea accesului egal la actul de justiție, se acordă ajutor public judiciar în cauze civile, comerciale, administrative, de muncă și asigurări sociale, precum și în alte cauze, cu excepția celor penale.

Potrivit dispozițiilor art. 8 din Ordonanța de urgență nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, în forma actualizată:

„(1) Beneficiază de ajutor public judiciar în formele prevăzute la art. 6 persoanele al căror venit mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul de 300 lei. În acest caz, sumele care constituie ajutor public judiciar se avansează în întregime de către stat;

(2) Dacă venitul mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul de 600 lei, sumele de bani care constituie ajutor public judiciar se avansează de către stat în proporție de 50%.

Ajutorul public judiciar se poate acorda și în alte situații, proporțional cu nevoile solicitantului, în cazul în care costurile certe sau estimate ale procesului sunt de natură să îi limiteze accesul efectiv la justiție, inclusiv din cauza diferențelor de cost al vieții dintre statul membru în care acesta își are domiciliul sau reședința obișnuită și cel din România.

Ajutorul public judiciar se acordă, potrivit prezentei ordonanțe de urgență, independent de starea materială a solicitantului, dacă prin lege specială se prevede dreptul la asistență judiciară sau dreptul la asistență juridică gratuită, ca măsură de protecție, în considerarea unor situații speciale, precum minoritatea, handicapul, un anumit statut și altele asemenea. În acest caz, ajutorul public judiciar se acordă fără îndeplinirea criteriilor prevăzute la art. 8, dar numai pentru apărarea sau recunoașterea unor drepturi sau interese rezultate ori aflate în legătură cu situația specială care a justificat recunoașterea, prin lege, a dreptului la asistență judiciară sau la asistență juridică gratuită.”

Ajutorul public judiciar se poate acorda și în alte situații, proporțional cu nevoile solicitantului, în cazul în care costurile certe sau estimate ale procesului sunt de natură să îi limiteze accesul efectiv la justiție, inclusiv din cauza diferențelor de cost al vieții dintre statul membru în care acesta își are domiciliul sau reședința obișnuită și cel din România.

Cererea de acordare a ajutorului public judiciar se adresează instanței competente pentru soluționarea cauzei în care se solicită ajutorul. În cazul ajutorului public judiciar pentru punerea în executare a unei hotărâri, cererea este de competența instanței de executare.

Informare privind asistența juridică și reprezentarea

În materie civilă

În marea majoritate a cazurilor persoana fizică și juridică, parte în procesul civil, nu e obligată să se prezinte în fața instanței personal, ci poate fi reprezentată.

Prin **reprezentanți** se înțeleg persoanele împuternicite să îndeplinească în cadrul unui proces acte procesuale în numele și în interesul părților care nu doresc sau nu pot să se prezinte la chemarea organelor judiciare.

Avocatul are dreptul să asiste și să reprezinte persoana fizică și juridică în fața tuturor instanțelor. Între parte și avocat se va încheia *un contract de asistență juridică* ce prevede în mod expres împuternicirile pe care clientul le conferă avocatului; acesta se va legitima în fața instanței cu *împuternicire avocațială*.

Profesia de avocat poate fi exercitată numai de către cei care sunt membrii ai Uniunii Naționale a Barourilor din România, conform Legii nr. 51/1995 modificată și completată prin Legea nr. 255/2005.

Mandatarul ne-avocat poate reprezenta o parte dacă are *procură scrisă sub semnătură legalizată* sau dacă acest drept i-a fost dat de parte în fața instanței, în cursul ședinței de judecată.

De asemenea, în cererea de chemare în judecată trebuie să se arate că cel care o introduce are calitatea de reprezentant.

Procura trebuie să prevadă expres că se referă la reprezentarea în fața instanței.

Mandatarul cu procură generală poate să reprezinte în instanță numai dacă acest lucru este prevăzut expres în procură. În acest caz, mandatul se consideră dat pentru toate actele judecătii. Totuși, pentru actele procesuale de dispoziție (renunțare la judecată, tranzacție etc.), este nevoie de o procură specială.

Cu toate acestea, mandatarul care nu este avocat nu va putea pune concluzii decât prin avocat. Excepție fac licențiații în drept care își reprezintă, în fața judecătii, rudele sau mandatarul care reprezintă pe soț sau o rudă până la gradul IV.

În materie penală

Partea vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot fi reprezentate în orice fază a procesului penal, reprezentantul acestora având dreptul de a formula cereri, întrebări, de a asista la efectuarea unor acte de urmărire penală, de a propune probe, de a ridica excepții și de a exercita căile de atac împotriva hotărârilor instanței.

În ce-l privește pe învinuit sau inculpat, legea prevede că poate fi reprezentat de un mandatar în următoarele situații:

- în faza de urmărire penală, doar la efectuarea anumitor acte (percheziții, cercetări la fața locului, autopsii), la celelalte fiind nevoie de prezența personală a acestuia sau de un mandat special;

- în faza judecării - atât în prima instanță, cât și în căile de atac.

Avocatul, poate participa în procesul penal, în calitatea sa de apărător al părții, în două modalități:

- prin desemnarea sa de către parte, aceasta având posibilitatea de a-și alege un avocat care să-i susțină interesele;

- prin desemnarea din oficiu de către organul judiciar competent (legea prevede anumite cazuri în care asistența juridică este obligatorie pentru învinuit sau inculpat). În aceste situații, dacă acesta nu și-a ales apărător, se vor lua măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu.

Conform art. 90 Cod procedură penală, **asistența juridică este obligatorie:**

- când suspectul sau inculpatul este minor, internat într-un centru de detenție ori într-un centru educativ, când este reținut sau arestat, chiar în altă cauză, când față de acesta a fost dispusă măsura de siguranță a internării medicale, chiar în altă cauză, precum și în alte cazuri prevăzute de lege;

- în cazul în care organul judiciar apreciază că suspectul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea;

- în cursul procedurii de cameră preliminară și în cursul judecării în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.

Avocatul va exercita drepturile procesuale ale părții pe care o apără, putând lua legătura cu aceasta în mod nelimitat. În mod excepțional, inculpatului arestat îi poate fi interzis dreptul de a lua contact cu apărătorul său, doar pentru motive întemeiate și pentru o perioadă limitată.

Avocatul are dreptul de a asista la efectuarea actelor de urmărire penală, de a lua la cunoștință despre starea dosarului, de a formula cereri, de a ridica excepții, de a pune concluzii și de a exercita căile de atac împotriva hotărârilor.

Apărătorul ales sau desemnat din oficiu este obligat să asigure părții asistență juridică, indiferent de faza procesului penal, în cazul nerespectării acestei obligații, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate sesiza conducerea baroului de avocați pentru a lua măsuri.